
Finantsinspeksiooni strateegia 2019-2021

Strateegilised eesmärgid

Meie eesmärgiks on stabiilne, usaldusväärne ja uuendusmeelne finantsturg.

Kaemus:

Oleme mõjus ja kohanduv asutus.

Stabiilsuse eesmärgil keskendume kolmele väljakutsele:

- Eestil on hästitoimiv finantsturu turvavõrk finantskriiside ennetamiseks ja lahendamiseks
- Turuosalistel on riskide maandamiseks mõistliku suurusega puhvrid
- Turuosalistel on ärimudelile vastav sisekontrolli süsteem, sealhulgas eriti seoses rahapesu tõkestamisega

Kutsumus:

Hoiame usaldust finantsturu vastu, tehes avalikes huvides finantsjärelevalvet ja lahendades finantskriise.

Usaldusvääruse eesmärgil keskendume kolmele väljakutsele:

- Turuosalistel on sobivad juhid
- Turuosalistel on läbipaistvad ja toimivad kogumispensioni tooted
- Finantsinspeksioonil on mõjus, kuid vastutustundlik sunnipoliitika

Uuendusmeelse finantssektori eesmärgil keskendume kahele väljakutsele:

- Turuosalistel on ajakohane infotehnoloogiline taristu, sealhulgas küberriski maandamiseks
- Finantsinspeksioon soovib muuta, muudab või sisustab vananenud reeglid

Väärtused:

Kindlalt. Professionaalselt. Avatud meeltega.

Põhimõtted ülesannete täitmisel

Panustame rahvusvahelisse koostöösse oma väärtusi näitavalt. Euroopa Liidus finantsturu kontsentreerumise asemel seisame suurema integratsiooni ja riskide hajutamise eest. Soovime vältida üleregulatsiooni, kuid soodustada tugevaid (vajadusel keskseid) institutsioone.

Panustame võimalike uute järelevalvevaldkondade analüüsimisse. Edendame suhtlust sidusrühmadega, samuti elanike teadlikkust, teavitades neid regulaarselt, sihipäraselt ja lihtsalt oma tegevusest ning finantsturust ja –teenustest.

Strateegia ja oodatavad tulemused

Strateegia koosneb kaemusest, kutsumusest, väärtustest, strateegilistest eesmärkidest ja põhimõtetest ülesannete täitmisel

Strateegia kujundamisel võttis inspeksioon aluseks eelmiste strateegiate koostamise ja täitmise kogemuse. Samuti asjaolu, et arvestada tuleb Euroopa Liidu ja Eesti seadusest tulenevate ülesannete täitmisega, „keskuste“ - SSM ja SRB strateegiatega. Mõistlik on arvestada partnerite strateegiatega.

Kõnealune Finantsinspeksiooni tegevuse strateegia koosneb kolmest plokist:

- kaemus, kutsumus ja väärtused;
- strateegilised eesmärgid ja
- ülesannete rakendamise põhimõtted.

Arvestades Eesti reguleeritud finantsturu erinevate segmentide läbipõimitust ja Finantsinspeksiooni kui kogu selle turu üle pädevust omavat asutust, on strateegias esindatud, kuid strateegia üldistustasandil mitte eristatud, kõik turusegmendid: pangandus-, kindlustus- ja väärtpaberiturg. Erandlikult on toonitatud kogumispensioni olulisust.

Strateegia sätted ja selle tulemusnäitajad on kajastatud üldistatuna, lühidalt ja meie hinnangul saavutatavatena. Strateegia annab signaale nii turuosalistele, avalikkusele kui ka meie välispartneritele.

Strateegias lähtutakse Finantsinspeksiooni seaduses sätestatust, et Finantsinspeksioon on esmaselt finantsjärelevalve teostaja ja kriisilahendusasutuse ülesannete täitja. Täidetakse ka muid olulisi ülesandeid - edendatakse elanike teadlikkust finantsteenustest ja finantstoodetest, panustatakse õigusloomesse jmt.

Strateegias detailselt ei kajastata selle täitmiseks vajalikke vahendeid ja organisatsiooni, samuti nende potentsiaalset muutust. Ühelt poolt, oluliselt muutunud regulatiivne raamistik ja Finantsinspeksiooni ülesanded, kõrgeenenud ühiskondlik ootus teatud valdkondadele (rahapesu tõkestamine, kogumispension, infotehnoloogiliste süsteemide talitluspidevus), järelevalvesubjektide iseloom ning Lätis ja Leedus filiaale omava suurpanga Luminor lisandumine järelevalvesubjektiks tähendab olulist panust finantsjärelevalveasutuselt. Euroopa Liidu uued nõuded seavad hoiuste tagamise skeemidele uusi ülesandeid ja nõudeid kiiremaks valmisolekuks, samas kui Tagatistfond tegutseb sajandi alguses juurutatud ning toona mõistliku paybox mudeli järgi. Praktika kohaselt Tagatistfondi ja Finantsinspeksiooni operatiivne koostöö on vältimatult vajalik. Väärrib märkimist

tuntav surve tööjõule SSM ja SRB suunalt, sellega seonduvalt oluliselt suurenenud maht asjaajamisele ja arhiivindusele, sellega seonduvad nõuded (sisekorrad, dokumenteeritus, konfidentsiaalsusnõuded jmt).

Teisalt, Finantsinspektsiooni organisatsioon ja järelevalvemudel on suuresti pärit 2005. aastast. Muutunud väliskeskond, Finantsinspektsiooni oluliselt laiemad õigused ja suurenev järelevalvatavate ring esitab väljakutse järelevalvajatega seotud riskide paremaks juhtimiseks. Finantsinspektsioon on üks väikseima töötajate arvuga Euroopa Liidu liikmesriigi finantsjärelevalve ja kriisilahendusasutus. Seega iga töötaja omab suhteliselt mõjusat rolli järelevalve ausal, objektiivsel, tegelikul ja väljapaistval toimimisel. Ülaltoodust koorub lisaks täiendavale tööjõu vajadusele vajadus kaardistada finantsjärelevalve organisatsiooni, analüüsida järelevalvemudelit ning seda ja/või organisatsiooni optimeerida, mh strateegiliste eesmärkide tõhusamaks täitmiseks. Tõenäoliselt tuleb uuendada Finantsinspektsiooni seaduse huvide konfliktide ja siseauditiga seonduvad sätted.

Hoiame usaldust turu suhtes, täites avalikes huvides oma ülesandeid kindlalt, professionaalselt ja avatud meeltega

Meie visioon - Finantsinspektsioon on mõjus ja kohanduv asutus. See tähendab, et eelkõige turuosalistel süveneb või tekib arusaam, et inspektsiooni tegevus lähtub seadusest, ülesannete täitmisel lähtume strateegias sätestatud eesmärkidest ja põhimõtetest ülesannete täitmisel ning meie tegevusel on käitumist mõjutavad või majanduslikud tagajärjed. Koostööpartnerid võivad meile kindlad olla, meie tööle tugineda ja meie hinnanguid usaldada.

„Kohandumine“ viitab ja võtab kokku Finantsinspektsiooni ees seisvad väljakutsed kohanduda uue regulatiivse ja turu olustikuga, samuti edaspidi paindlikumalt ja/või kiiremini kaardistada ning reageerida eesseisvatele muudatustele. Lisaks viitab „kohandumine“ pigem turule ja riskidele laias mõttes reageerimist, mitte iseseisvat aktiivset rolli turule ärimudelite ettekirjutamisel. Viimases, kui see peaks esinema, saab Finantsinspektsioon omapoolse sisendiga osaleda.

Mõjusust ja kohandumisvõimet soovime hoida ning saavutada eelkõige parema töökorraldusega, arvestades ning eeldades, et seadusjärgsed ülesanded jäävad samaks ja vajalik tööjõuressurss suureneb (ametikohti ja nende vajadust käsitletakse eraldi dokumendis). Heas usus hoiame erinevate tööperede ja ekspertide, sõltuvalt konkreetsest panusest, palgataset võrreldavana ja mõistlikult võrdsena finantssektori vastava keskmise tasemel. Samas tuleb arvestada üksikutele spetsiaalsetele valdkondadele keskendumisel vajadust maksta oluliselt kõrgemat töötasu (eelkõike IKT valdkonnas).

Meie missiooniks on hoida usaldust finantsturu vastu, täites oma seadusjärgseid ülesandeid avalikes huvides. See tähendab, et tänu hoitud usaldusele toimib reguleeritud finantsturg õigus- ja korrapäraselt. Turule saavad norme täitvad ja oma rolli teadvustavad isikud; turuosalistel on suunatud ja motiveeritud õiguskuulekaks käitumiseks. Turuosalisi juhitakse sobivate inimeste poolt; nende organisatsioonide ülesehitus suunab neid riske võtma teadlikult, sobival määral, katma võetud riskid piisava kapitaliga ja kohtlema teenuse tarbijaid õiguspäraselt. Turuosalistel on valmis kriiside lahendamiseks ning nende turult lahkumisel ei saa liigselt kahjustatud kreditoride õigused ja maksumaksjate huvid.

Usaldust hoiame ka selliselt, et laiemas mõttes normide rikkujaid ja ülemäära riskivaid suunatakse selliselt, et neil edaspidi puuduks motivatsioon rikkumiseks või riskimiseks; et neist lähtuv ei kanduks üle kogu turule.

Seejuures tegutseb Finantsinspeksioon avalikkuse huvides, seaduses sätestatud raames ja menetluses. Finantsinspeksioon ei lahenda üksikuid vaidlusi ega kaitse isiku subjektiivseid õigusi. Loomulikult lähtub inspeksioon oma eesmärkide saavutamisel proportsionaalsuse põhimõttest. Finantsinspeksiooni töötaja väärtused on sätestatud erinevates dokumentides. Need on lühidalt rõhutatud strateegias: professionaalsus, kindlus ja avatud meel.

Professionaalsust võib käsitleda erialaste oskusteadmiste, kogemuste ja kutse-eeetika nõuete järgimise summana. Finantsinspeksiooni eetikakoodeksis sätestatakse kutse-eeetika nõuete avaliku usalduse ja eetilise põhimõtte. Esimene tähendab eelkõige lojaalsust. Eetilisus eetikakoodeksi mõistes väljendub eelkõige aususes, kompetentsuses, sõltumatuses, objektiivsuses, lugupidamises, diskreetsuses, tasakaalukuses, kohusetundes ning nende väärtuste väljendamises kõige ümbritseva suhtes. Seetõttu strateegias neid väärtusi eraldi välja ei joonistata, vaid need on mahutatud professionaalsuse mõiste alla.

Strateegias tuuakse eraldi väärtusena välja „kindlus.“ Järelevalve praktika näitab, et erinevate huvide ja huvirühmade mõjude valguses saab ja tulebki selgelt tugineda seadusele. Samas tuleb seda teha osapooli menetluslikult ja põhjendatud juhtudel ka sisuliselt arvestavalt. Taolise protsessi läbiviimine nõuab sihi-, mee- ja otsusekindlust. Kindlusena on käsitletav ka julgus ja initsiatiiv lahendada probleeme, harutada sõlmi, mis on siiani lahti harutamata. Ebakindel, ülemääraselt mõjutatav ja hüplikult käituv järelevalve ei tõsta usaldust finantsturu vastu.

„Avatud meeled“ lisandub väärtustele tulenevalt uuendatud visioonist. Viimases toodud kohandumine eeldab avatud meelt infot vastu võtta ning seda töödelda. Kindlasti ei tähenda avatud meel kriitikavabadust või riskide tähelepanuta jätmist, vaid tähelepanelikumat infokorjet ja analüüsi.

Strateegilised eesmärgid

Strateegilised eesmärgid rõhutavad olulisi finantsturu väärtusi: stabiilsus, usaldusväarsus ja uuendusmeelsus. Need tuletati finantsjärelevalve seadusjärgsetest eesmärkidest ja kinnistati turu kaardistamise, arengusuundade analüüsi, seniste strateegiate õppetundide ja järelevalvelise kogemuse toel.

Võrreldes kehtiva strateegiaga on lätetest ning eeldustest tulenevalt suurem rõhk pandud valmisolekule käsitleda majanduskasvu pidurdumisest tingitud riske. Selliselt on eesmärkidena esile tõstetud toimivat turvavõrku, subjektide piisavaid puhvreid ja vastutustundlikku sunnipoliitikat. Kehtiva strateegiaga võrreldes on samaks jäänud juhtide sobivuse ja sisekontrolli süsteemi küsimused, sealhulgas rahapesu tõkestamise valdkond. Lisaks objektiivsetele muudatustele majanduskeskkonnas saab teise olulise minetuste allikana ebaõnnestunud subjektis nimetada vigu, lohakust või valesid motive juhtimises ning riskide määratlemisel, mõõtmisel ning kontrollimisel. Rahapesu tõkestamise temaatika on muutunud järjest enam aktuaalseks muutunud välispoliitilise keskkonna ning ilmnenu suuremastaabiliste kaasuste tõttu.

Ajakohase infotehnoloogilise taristu eesmärk on osaliselt sarnane olemasolevaga, kuid käesoleval strateegiaperioodil ilmnenu riskid ja digitaliseerimise trendid suunavad finantsjärelevalvet järjest enam valdkonda panustama.

Kogumispensioni süsteemi süvendatud järelevalve on ajendatud trendidest seoses majanduskasvuga, varade ümberhinnastamise riskist ja süsteemi järjest enam piiriülesemaks muutumisest olukorras, kus süsteemi lisandub uusi osalisi ning enam aktuaalsemaks muutub lisaks kogumisele ka väljamaksmine.

Finantsturu stabiilsuse eesmärgil keskendumine järgmisele kolmele väljakutsele:

I Eestil on hästitoimiv finantsturu turvavõrk finantskriiside ennetamiseks ja lahendamiseks

- Finantsinspeksioon on sõlminud Tagatisfondiga kokkuleppe teenuste osutamiseks, mille eesmärgiks on saavutada Tagatisfondi seadusjärgsete eesmärkide parem täitmine eelkõige kriisivälisel ajal selliselt, et kahjustatud ei saaks Finantsinspeksiooni ülesannete täitmine, kuid kasutatakse kahe organisatsiooni tegevuste faktilisest ühendamisest tekkinud mastaabiefekti.
- Finantsinspeksioon ja Tagatisfond on väljatöötanud ning Rahandusministeeriumile esitanud ettepanekud õigusaktide muutmiseks, mis võimaldavad eelviidatud institutsioonide koostöö viia tugevamale õiguslikule alusele.
- Finantsinspeksioon on osalenud Balti-Põhjala piirkonna pädevate asutuste kriisiharjutuses, analüüsinud harjutuse tulemusi, teinud sellest tulenevad vajalikud muudatused oma organisatsiooni, protsessidesse ja süsteemidesse ning vajadusel esitanud ettepanekud õigusaktide muutmiseks.
- Finantsinspeksiooni kui kriisilahendusasutuse poolt on tema jurisdiktsiooni kuuluvate Eesti krediidasutuste puhul seadusega võimalikus piires selgesti määratletud kriisilahenduskaasused ja pankrotikaasused koos kaasneva optimaalse MREL-määraga. Finantsinspeksioon on suunanud SRB-d kontsernisisesse MREL-poliitika kehtestamiseks.

II Turuosalistel on riskide maandamiseks mõistliku suurusega puhvrid

- Finantsinspeksioon on riskikeskkonna valguses üle vaadanud ja optimeerinud tema jurisdiktsiooni kuuluvate Eesti krediidasutuste (LSI) SREP protsessi ning Eesti kindlustusandjate SRP protsessi.
- Finantsinspeksioon turule tulemise ja tegutsemise faasis rakendab turuosaliste suhtes kapitalinõudeid, mis arvestades riskikeskkonda on pigem konservatiivsed, kuid vajadusel koostöös keskpangaga arvestavad reaalmajanduse ning konkurentsi olukorda.
- Finantsinspeksioon nõuab piisavate likviidsuspuhvrite olemasolu ning nende toimimiseks formaalset raamistikku, eriti piiriüleselt tegutsevate finantsvahendajate kontsernide puhul.
- Finantsinspeksioon kaardistab krediidiriski juhtimise osiseid (nõuete loovutamine, inkassofirmade finantseerimine jmt) nn järelturuga seonduvate riskide paremaks mõistmiseks, samuti regulaarselt stressib pankade krediidiportfelle vastupanuvõime määratlemiseks.

III Turuosalistel on ärimudelile vastav sisekontrolli süsteem, sealhulgas eriti seoses rahapesu tõkestamisega

- Finantsinspeksioon on riskantsemate ärimudelitega järelevalvesubjektide sisekontrollisüsteemid üle vaadanud, hinnanud süsteemi toimimist, ressursi piisavust ja arvestamist ühingujuhtimises, vajadusel teinud subjektidele soovitusi või pannud kohustused tegevuse õigusaktidega kooskõlla viimiseks või riskide vähendamiseks.
- Finantsinspeksioon on rahapesu tõkestamisega seoses jooksvalt kaardistanud vastavaid riske finantssektoris, sealhulgas krüptovaraga seonduvaid riske, nendest teada andnud (ulatuses, mis ei kahjusta finantsjärelevalvet või ei ole vastuolus seadusega) ja rakendanud järelevalve meetmeid riskide maandamiseks.
- Finantsinspeksioon on sõlminud Rahapesu andmebürooga kokkuleppe töö planeerimiseks, riskide hindamiseks ja andmevahetuse korraldamiseks, et efektiivsemalt täita oma ülesandeid.

Finantsturu usaldusvääruse eesmärgil keskendumine kolmele väljakutsele:

I Turuosalistel on sobivad juhid

- Finantsinspeksioon on riskisemate subjektide sisemised protsessid seoses juhtide sobivuse hindamise ja valimisega analüüsinud, vajadusel teinud subjektidele soovitusel või pannud kohustused tegevuse õigusaktidega kooskõlla viimiseks või riskide vähendamiseks.
- Finantsinspeksioon on tõkestanud seaduse nõuetele mittevastavate isikute saamise reguleeritud ametkohale ja/või äri kontrollima või on need isikud vastavalt ametikohalt või olukorrast eemaldanud.

II Turuosalistel on läbipaistvad ja toimivad kogumispensioni tooted

- Finantsinspeksioon on kogumispensioni kogumisfaasis toodete loomise ja pakkumise protsessid üle vaadanud, hinnanud nende toimimist, vajadusel teinud subjektidele soovitusel või pannud kohustused tegevuse õigusaktidega kooskõlla viimiseks või riskide vähendamiseks.
- Finantsinspeksioon on kogumispensioni kogumisfaasi fondide investeringute suhtes kohaldatud hoolsuse poliitika ja NAV arvestamise protsessid ning nende rakendamise üle vaadanud, hinnanud nende toimimist, vajadusel teinud subjektidele soovitusel või pannud kohustused tegevuse õigusaktidega kooskõlla viimiseks.
- Finantsinspeksioon on pensioniregistri pidaja protsessid ja süsteemid hinnanud, rõhuasetusega küberriskidel, ärikestlikkusel ja isikuandmete kaitsel, vajadusel teinud subjektidele soovitusel või pannud kohustused tegevuse õigusaktidega kooskõlla viimiseks.
- Finantsinspeksioon on hinnanud kohustusliku kogumispensioni süsteemi osiste välismaal paiknemisest tulenevaid riske süsteemi ootuspärase toimimise vaatevinklist ning teinud ettepanekud riskide juhtimiseks.

III Finantsinspeksioonil on mõjus, kuid vastutustundlik sunnipoliitika

- Finantsinspeksioon on teinud asjassepuutuvale ministriumile ettepaneku seaduste muutmiseks, mis realiseerudes võimaldavad kiiret, lihtsat ja heidutavat (eelkõige rahaliste minetuste vormis) kutselistest finantsvahendajatest järelevalvesubjektide käitumise suunamist finantsjärelevalveasutuse poolt.
- Finantsinspeksioonil on kõiki järelevalve valdkondi kattev ühtsetest põhimõtetest lähtuv sunnipoliitika, sealhulgas uudsete finantstoodete turu käsitlemiseks (krüptovarad).
- Finantsinspeksioon on analüüsinud enda võimekust ja sisemisi protsesse ning vajadusel teinud muudatused organisatsioonis, ametikohtades ja protsessides võimaldamaks seaduse raame arvestades võimalikult efektiivset sunnimenetlust ja optimaalsete karistuste otsustamist.

Uuendusmeelse finantssektori eesmärgil keskendumine kahele väljakutsele:

I Turuosalistel on ajakohane infotehnoloogiline taristu

- Finantsinspeksioon on kriitilise infotehnoloogilise taristu kaardistanud, riskid määratlenud, vajadusel teinud subjektidele soovitusel või pannud kohustused tegevuse õigusaktidega kooskõlla viimiseks või riskide vähendamiseks.
- Finantsinspeksioon on järelevalve subjektidelt nende ja nende kaudu subjektide partnerite infotehnoloogilise taristu järk-järgulist parendamist nõudes suunanud jaeklientidele suunatud

laiatarbeteenuste (makseteenused, liikluskindlustus, börsitehingud) osutamise katkete kestvust või arvu vähenema, tehes vajadusel sellekohased ettepanekud õigusakti muutmiseks.

- Finantsinspeksioon on välja töötanud, konsulteerinud turuosalistega ja rakendanud järelevalvepoliitika, mille kohaselt infotehnoloogiliselt uudsete, kuid samas piisavalt turvaliste lahendite rakendamine finantsjärelevalve subjekti poolt olulistes valdkondades tähendab mõistlikku leevendust selle subjekti suhtes turule sisenemise ja tegevusnõuete hindamisel ja nende kohaldamisel, välja arvatud subjekti poolt seaduse rikkumisele reageerimisel ja isiku sobivuse hindamise küsimustes.

II Finantsinspeksioon soovib muuta, muudab või sisustab vananenud reeglid

- Finantsinspeksioon on teinud asjassepuutuvalle ministeeriumile ettepaneku krüptovara ja muude uudsete finantstoodete turu käsitlemiseks (regulatsioon, järelevalve, karistamine jmt).
- Finantsinspeksioon on kaardistanud finantsinnovatsiooni ebamõistlikult takistavad reeglid ja teinud Rahandusministeeriumile ettepaneku nende muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks.